

7. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус : Закон України від 20 лист. 2012 р. № 5492-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 51. – Ст. 716.

8. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від 20 жовт. 2014 р. № 1706-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 1. – Ст. 1.

9. Про електронний цифровий підпис : Закон України від 22 трав. 2003 р. № 852-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 36. – Ст. 276.

10. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16 квіт. 1991 р. № 959-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 29. – Ст. 377.

11. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13 січ. 2011 р. № 2939-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 32. – Ст. 314.

УДК 342.5

КЛОЧКО І.О.

ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

У статті розглядаються поняття та види повноважень органів прокуратури в сфері протидії корупції; визначено поняття повноважень органів прокуратури; досліджені положення законодавства в сфері регулювання діяльності органів прокуратури щодо протидії корупції; виділені та охарактеризовані повноваження органів прокуратури в зазначеній сфері.

Ключові слова: повноваження, органи прокуратури, корупція, протидія, запобігання, система.

В статье рассматриваются понятие и виды полномочий органов прокуратуры в сфере противодействия коррупции; определено понятие полномочий органов прокуратуры; исследованы положения законодательства в сфере регулирования деятельности органов прокуратуры по противодействию коррупции; выделены и охарактеризованы полномочия органов прокуратуры в указанной сфере.

Ключевые слова: полномочия, органы прокуратуры, коррупция, противодействие, предупреждение, система.

The article deals with the concept and the types of powers of prosecutors to combat corruption. The concept of the prosecution authority, the legal provisions in the regulation of prosecutors to combat corruption, the prosecution authority in this field analyzed, isolated and characterized.

Key words: authority, prosecutors, corruption, combating, prevention system.

Постановка проблеми. Органи прокуратури виступають спеціальним уповноваженим суб'єктом протидії корупції, у зв'язку з чим наділяються широким колом повноважень у зазначеній сфері. Особливість цих повноважень полягає у тому, що органи прокуратури часто виконують координуючу роль у системі інших правоохоронних органів, задіяних у роботі з протидії корупції, а також на них покладається реалізація самостійних функцій у цій сфері.

Повноваження органів прокуратури носять державно-владний характер, що дає змогу їм ухвалювати управлінські рішення, застосовувати засоби державного примусу у порядку та випадках, визначених законодавством України. Тому для ефективного виконання покладених

© КЛОЧКО І.О. – заслужений юрист України, здобувач (Університет сучасних знань), начальник (Територіальне управління державної судової адміністрації України в Полтавській області)

на органи прокуратури обов'язків щодо протидії корупції важливими є достатність та повнота відповідних повноважень.

Відтак дослідження системи повноважень органів прокуратури щодо протидії корупції дасть змогу визначити їх відповідність вимогам достатності та доцільності, і, відповідно, розробити рекомендації щодо удосконалення їх адміністративно-правового регулювання.

Актуальність теми дослідження підтверджується тим, що з набранням чинності Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» правовий статус органів прокуратури зазнав суттєвих змін, що безпосередньо вплинуло на визначення обсягу їх повноважень у сфері протидії корупції. Натомість наукові дослідження, присвячені визначенню видів таких повноважень з урахуванням положень оновленого законодавства, практично відсутні, що ще раз підтверджує актуальність теми цієї статті.

Стан дослідження. У вітчизняній науці питання, пов'язані з антикорупційною діяльністю органів прокуратури, тією чи іншою мірою досліджували такі вчені, як: С.М. Алфьоров, Г.В. Атаманчук, Ю.П. Битяк, В.М. Гаращук, О.І. Добровольський, П.М. Каркач, С.В. Ківалов, Ю.І. Кругул, В.В. Кулаков, М.М. Луценко, М.І. Мичко, І.В. Озерський, О.Ф. Скакун, К.І. Хромова, Л.І. Щербина та інші. Однак комплексні дослідження, присвячені визначенню повноважень органів прокуратури щодо протидії корупції, що засновані на аналізі положень оновленого законодавства, майже відсутні.

Мета та завдання дослідження. Метою статті є визначення поняття та видів повноважень органів прокуратури щодо протидії корупції. Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі завдання: визначити поняття повноважень органів прокуратури; дослідити положення законодавства в сфері регулювання діяльності органів прокуратури щодо протидії корупції; виділити та охарактеризувати повноваження органів прокуратури в зазначеній сфері.

Виклад основного матеріалу. Для виконання функцій у сфері державного управління органи державної влади та їх посадові особи наділяються певним обсягом повноважень. У науці адміністративного права термін «повноваження» в багатьох випадках розглядається як тотожний поняттю «право». У тлумачному словнику цей термін визначається як право, надане кому-небудь для здійснення чогось [1, с. 684].

Науковцями поняття повноваження формулюється як володіння правами і обов'язками членів (члена) суспільства, переданих суб'єкту відносин у порядку та у спосіб, визначений соціальними правилами і нормами з метою реалізації в особистих або спільних інтересах особи делегувальника і можуть включати в себе право розпорядження її цінностями, право на загальнообов'язковій основі залучати до виконання суспільних доручень та застосовувати у випадках, передбачених правилами суспільного життя, заходи примусу [2, с. 148].

Таким чином, повноваження варто розглядати як систему прав та обов'язків, в якій первинність належить саме обов'язку, для виконання якого суб'єкту владних повноважень делегуються відповідні права в обсязі, необхідному для ефективного виконання ним своїх управлінських функцій.

На цій підставі можемо сформулювати поняття повноважень органів прокуратури щодо протидії корупції як визначену актами адміністративного законодавства та організаційно-розпорядчими документами систему прав, якими наділяються спеціальні підрозділи органів прокуратури та їх посадові особи, обсяг та межі яких зумовлені функціональними обов'язками щодо виявлення, припинення та попередження скоєння корупційних діянь та правопорушень.

Повноваження органів прокуратури щодо протидії корупції необхідно систематизувати у відповідності з видами функцій прокуратури у цій сфері, до яких відповідно до законодавства України [3; 4; 5] належать: 1) виявлення адміністративних корупційних правопорушень та складання протоколів про них; 2) здійснення нагляду за діяльністю органів досудового розслідування корупційних правопорушень; 3) підтримання державного обвинувачення у суді у справах про корупційні правопорушення; 4) координація діяльності інших правоохоронних органів у сфері протидії корупції; 5) представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, передбачених Законом України «Про прокуратуру» і пов'язаних із корупційними або пов'язаними з корупцією правопорушеннями; 6) здійснення у межах реалізації функцій щодо протидії корупції міжнародного співробітництва.

Так, для реалізації функцій з виявлення адміністративних корупційних правопорушень, органи прокуратури наділені такими повноваженнями:

– за дорученням керівництва проведення перевірок виконання вимог антикорупційного законодавства піднаглядними суб'єктами;

- вжиття заходів реагування, спрямованих на усунення виявлених недоліків в організації роботи регіональних прокуратур, порушень виконавської дисципліни;

- складання за наслідками перевірок протоколів про скоєння адміністративних корупційних правопорушень стосовно посадових та службових осіб спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції;

- комплексного аналітичного дослідження, розроблення і реалізації заходів організаційного та наглядового характеру з питань запобігання і протидії корупції, взаємодії структурних підрозділів прокуратур відповідного рівня;

- систематичного вивчення правозастосовної практики у сфері протидії корупції, визначення актуальних проблем, внесення пропозицій щодо удосконалення законодавчого регулювання цієї діяльності;

- формування накопичувальних справ з матеріалами, що характеризують стан запобігання і протидії корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням щодо суб'єктів таких діянь, на предметних напрямках та у регіональних прокуратурах [5].

Функція здійснення нагляду за діяльністю органів досудового розслідування корупційних правопорушень передбачає реалізацію органами прокуратури таких повноважень:

- здійснення перевірок додержання законів спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції, підрозділами внутрішньої безпеки Міністерства внутрішніх справ (крім підрозділів внутрішньої безпеки Міністерства внутрішніх справ на залізницях), Міністерства доходів і зборів України, Національного агентства з питань запобігання корупції;

- здійснення перевірок за додержанням законів у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням кримінальних корупційних правопорушень слідчими всіх правоохоронних органів, а також участь у судовому провадженні та оскарженні судових рішень у цих кримінальних провадженнях;

- здійснення нагляду за додержанням законів під час досудового розслідування кримінальних корупційних правопорушень, зокрема у формі процесуального керівництва, яке здійснюється слідчими спеціалізованих прокуратур та органами внутрішніх справ на транспорті, участь у судовому провадженні та оскарженні судових рішень у кримінальних провадженнях цієї категорії [5];

- ознайомлення з матеріалами, отримання їх копій, перевірка законності наказів, розпоряджень, інших актів відповідних органів і установ та в разі невідповідності законодавству вимагати від посадових чи службових осіб їх скасування та усунення порушень закону, до яких вони призвели, а також скасування незаконних актів індивідуальної дії;

- право вимагати від посадових чи службових осіб надання пояснень щодо допущених порушень, а також вимагати усунення порушень та причин і умов, що їм сприяли, притягнення винних до передбаченої законом відповідальності;

- ознайомлення з матеріалами виконавчого провадження щодо виконання судових рішень у справах про корупційні та пов'язані з корупційними правопорушення, здійснення з них виписок, знімання копій та в установленому законом порядку оскарження рішень, дій чи бездіяльності державного виконавця [3].

Для підтримання державного обвинувачення у суді у справах про корупційні правопорушення органи прокуратури наділяються такими видами повноважень:

- право витребувати за письмовим запитом, ознайомлюватися та безоплатно отримувати копії документів і матеріалів органів державної влади, органів місцевого самоврядування, військових частин, державних та комунальних підприємств, установ і організацій, органів Пенсійного фонду України та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, що знаходяться у цих суб'єктів, у порядку, визначеному законом;

- отримувати від посадових та службових осіб органів державної влади, органів місцевого самоврядування, військових частин, державних та комунальних підприємств, установ та організацій, органів Пенсійного фонду України та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування усні або письмові пояснення. Отримання пояснень від інших осіб можливе виключно за їхньою згодою;

- звертатися до суду з позовом (заявою, поданням) у справах про корупційні та пов'язані з корупційними правопорушення;

- вступати у справу про корупційні та пов'язані з корупційними правопорушення, порушену за позовом (заявою, поданням) іншої особи, на будь-якому етапі судового провадження;

- ініціювати перегляд судових рішень у справах про корупційні та пов'язані з корупційними правопорушення, зокрема у справі, порушеній за позовом (заявою, поданням) іншої особи;

– брати участь у розгляді справи про корупційні та пов’язані з корупційними правопорушення [3].

До повноважень у сфері координації діяльності інших правоохоронних органів щодо протидії корупції належать:

- внесення пропозицій щодо розгляду певних питань на координаційній нараді;
- організація аналітичного вивчення питань підвищення ефективності протидії корупції;
- організація узгодженого виконання заходів у сфері протидії корупції, до виконання яких за рішенням наради залучаються декілька правоохоронних органів;

– вивчення стану виконання рішень координаційних нарад, інформування про їх результати;

- внесення пропозицій щодо підвищення ефективності координаційної діяльності [6, с. 88];
- узагальнення та організація впровадження позитивного досвіду діяльності у сфері протидії корупції в правоохоронних органах тощо.

Однією з функцій органів прокуратури є представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, передбачених законодавством. Для виконання цієї функції органи прокуратури наділені такими повноваженнями:

- підготовка та подання позовних заяв, апеляційних чи касаційних скарг, заяв про перегляд судових рішень Верховним Судом України або за нововиявленими обставинами, а також доповнення, зміна або відмова від позовної заяви, апеляційної чи касаційної скарги, заяви про перегляд судового рішення у справі про корупційні або пов’язані з корупційними правопорушення за нововиявленими обставинами;

- здійснення контролю за ходом судового розгляду справ про корупційні або пов’язані з корупційними правопорушення;

- моніторинг судових рішень і статистичних даних про результати розгляду проваджень судами у справах про корупційні або пов’язані з корупційними правопорушення, підготовка проектів відповідних процесуальних документів, змін та доповнень до них [7].

Для реалізації функції щодо здійснення міжнародного співробітництва у сфері протидії корупції органи прокуратури наділені такими повноваженнями:

- забезпечення контролю за станом досудового розслідування та судового розгляду справ, пов’язаних із скоєнням корупційних правопорушень, що надійшли з-за кордону в порядку перейняття, а також за рапортом підрозділів з міжнародно-правових доручень або спеціально визначених відповідними наказами працівників регіональних прокуратур, де такі підрозділи не створені, – стосовно особи, виданої в Україну для притягнення до кримінальної відповідальності, зокрема тимчасово виданої особи;

- реагування на порушення законодавства з питань міжнародного співробітництва під час провадження у справах про корупційні або пов’язані з корупційними правопорушеннями, вжиття заходів до відновлення порушених прав осіб, притягнення винних до відповідальності тощо [8].

Висновки. Таким чином, на підставі проведеного в цій статті аналізу можна зробити висновок, що органи прокуратури всіх рівнів мають достатній обсяг повноважень, необхідний для ефективного виконання функцій щодо протидії корупції. Необхідно зауважити, що регламентація таких повноважень здійснена в різних наказах Генерального прокурора України, що ускладнює їх систематизацію та упорядкування. У зв’язку з цим пропонуємо в Законі України «Про прокуратуру» визначити найбільш важливі повноваження органів прокуратури в сфері протидії корупції.

Список використаних джерел:

1. Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. – К.: Наукова думка, 1970–1980. – Т. 6. П–По. – 912 с.

2. Голосніченко І.П. Теорія повноважень, їх легітимність та врахування потреб і інтересів при встановленні на законодавчому рівні / І.П. Голосніченко, Д.І. Голосніченко // Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право: збірник наукових праць. – 2011. – № 1(9). – С. 147–155.

3. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 2–3. – Ст. 12.

4. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 49. – Ст. 2056.

5. Про організацію діяльності органів прокуратури у сфері запобігання і протидії корупції: Наказ Генерального прокурора України від 25.06.2013 № 10гн. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=rec&id=.

6. Кальман О.Г. Координація діяльності правоохоронних органів із запобігання і протидії корупції: вимоги нового законодавства / О.Г. Кальман, О.З. Гладун // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2012. – № 3. – С. 85–90.

7. Про затвердження Положення про Департамент підтримання державного обвинувачення та представництва інтересів громадянина або держави в судах Генеральної прокуратури України: Наказ Генерального прокурора України від 22 грудня 2015 року № 411. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.gp.gov.ua/ua/polstr.html>.

8. Про організацію роботи органів прокуратури України у галузі міжнародного співробітництва: Наказ Генерального прокурора України від 18 вересня 2015 р. № 223. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.gp.gov.ua/ua/polstr.html>.

УДК 351.811.12 (477)

ЛАЗАРЕНКО М.В.

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ В АВТОМАТИЧНОМУ РЕЖИМІ

У статті автор розглядає теоретико-правові засади адміністративно-правового регулювання безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі та зміст адміністративно-правового регулювання безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі, а також аналізує деякі аспекти удосконалення адміністративно-правового регулювання безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі.

Ключові слова: *автоматизована система, безпека дорожнього руху, транспортна безпека, адміністративні правопорушення, транспортні засоби, правила дорожнього руху, водії, камери фото- та відеофіксації, адміністративне правопорушення, власник транспортного засобу, автоматичний режим, правосуб'єктність.*

В статье автор рассматривает теоретико-правовые основы административно-правового регулювання безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі та содержание административно-правового регулювання безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі, а также анализирует некоторые аспекты усовершенствования административно-правового регулювання безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі.

Ключевые слова: *автоматизированная система, безопасность дорожного движения, транспортная безопасность, административные правонарушения, транспортные средства, правила дорожного движения, водители, камеры фото- и видеофиксации, административное правонарушение, владелец транспортного средства, автоматический режим, правосубъектность.*

The author considers theoretical and legal fundamentals of administrative-legal regulation of road safety in automatic mode and content of administrative-legal regulation of road safety in automatic mode, as well as the improvement of administrative legal regulation of road safety in automatic mode.

Key words: *automated system, road safety, transport security, administrative offences, the vehicles, traffic rules, drivers, camera photo and video fixation, administrative offense, owner of the vehicle, auto mode, personality.*